

Victor NICOLAE:

CLIENTII INSTITUTULUI CULTURAL "ROMÂN" ...

Tanti Varvara a venit la New York. După o așteptare de un an, asta dacă revedem datele furnizate de Mircea Mihăieș, pe Tanti Varvara a adus-o de 1 aprilie Institutul Cultural Român și a dorit să facă din asta un mic eveniment literar. Picată aici dintr-o cu totul altă lume, Tanti Varvara se uită cu jind la vitrinele librăriilor din Manhattan și îi invidiază pe norocoșii care și-au pus pe coperta volumelor lor siglele marilor edituri americane. Se miră foarte tare și de pescarii de pe Hudson River, cum aruncă ei înapoi, în ape, ceea ce prin Dâmbovița ar apărea ca niște monștri acvatici. Îi spusese ei Magda Cârneci, directoarea interimară pe atunci a ICR-Paris: "Proporția și importanța vizibilității este înțeleasă deformat la București. Și chiar la nivelul decidenților și al funcționarilor superiori din ministere. Noi nu creăm valori care nu există, promovăm ceea ce avem, în măsura în care respectivele nume produc ceva care poate să fie acceptat pe piața occidentală. Aici e iarăși o problemă: criteriile din România nu coincid cu cele din Occident. Nume care în România fac valuri nu sunt percepute în Occident la fel" - consemnare din "Observatorul Cultural" nr. 95/96. Imaginea țării noastre tot mai speră într-o îmbunătățire măcar literară după fiecare lansare a câte unui volum românesc tradus în engleză. Acum, se oferă cititorului potențial newyorkez "Auntie Varvara's Clients", o carte despre...

AMERICA, CITEȘTE-NE!

"...se mai știe că în luna mai 2007 va apărea la Editura Spuyten Duyvil, din SUA, "Clientii lui tanti Varvara" de Stelian Tănase, iar în septembrie "Jurnalul fericirii" de Nicolae Steinhardt, la editura spaniolă Sigueme. Lucrul pune cumva în dificultate ICR-ul, care prevăzuse că fiecare carte va fi solicitată de o singură editură", se lauda Mircea Mihăieș, vicepreședintele ICR, în "România Liberă", încă din 26 octombrie 2006. El vorbea de "cărți solicitate de edituri" amestecând intenționat lucrurile între ele. Solicitarea lui Steinhardt, probată cert de pe vremea primelor ediții ale "Jurnalului fericirii", scoase de Virgil Bulat la Editura "DACIA", maschează tactica noilor culturnici.

Dar despre ce solicitare este vorba în cazul lui Stelian Tănase? "Cu binecunoscuta sagacitate a cercetătorului dublată de un recunoscut talent de romancier, Stelian Tănase abordează în "Clientii lui Tanti Varvara" ("Tanti Varvara" e numele dat Siguranței în jargonul militanților) tocmai perioada tulbură de la începutul mișcării comuniste din România, urmărind să despartă apele, să deslușească realitățile ascunse sub învelișul legendei. Și o face sub forma unei galerii de portrete, bazate pe mărturia din epocă și pe dosarele întocmite de siguranță unor militanți aflați în fruntea mișcării, de la Cristian Racovski și Panait Istrati până la Lucrețiu Pătrășcanu și Belu Zilber, între care se țese un adevărat păienjenis de relații amintind de clanurile mafioate" - își prezintă cartea Editura "Humanitas". Și autorul dă lămuriri: "Clientii lui Tanti Varvara" nu este o carte despre un bordel, poate un bordel de lume. 'Tanti Varvara' era în jargonul comunist Siguranța. Clientii lui 'Tanti Varvara' erau de fapt clientii Siguranței, cei care se ocupau cu subversiuni, care complotau continuu pentru răsturnarea democrației românești interbelice. De unde și clientii lui Tanti Varvara, este vorba despre agenții Kominterni".

Poate că pentru tipărirea acestei cărți s-a folosit traducerea în engleză de pe site-ul "archipelago.org". La pagina "historical investigation", îl găsim pe Stelian Tănase cu un capitol din lucrarea sa intitulat: "The Renegade Istrati, from the novel AUNT VARVARA'S CLIENTS", translation from Romanian by Alistar Ian Blyth. Calitatea traducerii reiese încă din rândurile ei de început: "In 1927, the Russian ambassador to Paris is Cristian Racovski. In the summer of that year, Moscow finds itself confronted with a vehement campaign against Racovski led by the French press. After much hesitation, the Russian foreign Minister, Chicherin, makes a declaration in which he thanks the ambassador for his services, but bows to the pressure. He announces Racovski's recall. On 15 October, Racovski leaves the embassy in a luggage-laden automobile, surprised that there is not a single policeman to be seen. He was accompanied by Panait Istrati. The paths of the two had crossed as early as 1905, in socialist and trade union circles. They met again in Paris, once Racovski was installed at Rue de Grenelle. They had many shared memories and acquaintances. Istrati frequented the embassy and was, for example, on familiar terms with Racovski's adoptive daughter...". Traducerea a fost comandată de ICR.

BANI PENTRU PROGRAMELE ICR

"Cel mai important proiect pe care l-am reușit este că am pus la punct programe mari de finanțare prin intermediul cărora ICR-ul să poată funcționa în raport cu piața operatorilor culturali români. Avem un proiect pentru operatorii culturali interni, programul-cadru "Cantemir", prin intermediul căruia orice operator cultural care are ceva de propus pentru exportul în străinătate poate aplica, iar propunerea lui este evaluată în deplină transparență. Programul de finanțare a editorilor străini pentru traducerea autorilor români (TPS - Translation and Publication Support Programme) se află la dispoziția editorilor străine care doresc să publice un autor român" - declara Horia - Roman Patapievic, pentru "Evenimentul Zilei", în 27 decembrie 2006. Circa 20 de titluri stabilite de o comisie ar fi trebuit să ia cu asalt librăriile lumii, numai că editurile din străinătate nu s-au arătat prea interesate. Literatura propusă de comisia iceristă nu se cumpără. Editorul nu și-ar recupera nici cheltuiala, ca să nu mai vorbim despre profit. Atunci, ICR publică, pe bani proprii, adică pe banii cetățeanului român.

Achită cu peste 200.000 de euro traducerile și costurile de tipărire. Pierde la profit, dar câștigă la reclamă pentru naivii din țară. Editura străină, de obicei obscură, ca să fie mai ieftină, doar își pune sigla pe copertă. ICR își încarcă volumele în portbagaj...le va distribui el cumva sau le va depozita la loc întunecos și rece. Iată ce ne spune Radu Portocală în "ZIUA" - Nr. 4111 despre Afacerea "Pitoresc și melancolie", avându-l ca autor pe Andrei Pleșu: "Cartea a apărut pe 24 septembrie 2007, dar, câteva zile mai târziu, Editura Somogy o anunța ca epuizată. Succes fulgerător? Nici vorbă! Un editor demn de acest nume nu lasă să se epuizeze un titlu atât de repede, ci îl retipărește până când satisface integral cererea pieții. Singura explicație posibilă e că ICR a cumpărat cele câteva sute de exemplare publicate (fiecare costând 30 de euro, ceea ce e enorm pentru o lucrare de 190 de pagini!) și le-a pus la hibernat în vreun depozit. Tot așa făcea și MAE, înainte de 1989, cu 'operele' lui Ceaușescu, editate pe bani grei în toate limbile pământului".

UN CONTRACT SCANDALOS

"ICR București a semnat cu un editor francez, fără respectarea nici uneia dintre procedurile care ne sunt impuse nouă, un contract scandalos de 28.500 de euro (la care se vor adăuga prețul traducerii și drepturile de a reproduce ilustrațiile) pentru publicarea unei cărți care, în mod sigur, nu se va vinde. Un editor mai scrupulos - sau o negociere mai serioasă - ar fi redus această cheltuială la aproximativ 6.000 de euro!", scria Radu Portocală în demisia sa de la conducerea ICR-Paris, 1 decembrie 2006. Și încă o precizare: "Să subliniem, de la bun început, că e vorba despre 'Pitoresc și melancolie', teza de doctorat a d-lui Pleșu, susținută în 1977 și apărută la Editura "Univers" în 1980, mai spune fostul director al ICR Paris ("ZIUA", Nr. 4111. În 2006, ICR București a decis s-o publice în Franța, de această 'realizare' ocupându-se personal d-l Mircea Mihăieș. Dosarul a ajuns, firește, la ICR Paris în primăvara lui 2006. El conținea primul capitol tradus în franceză și un curriculum vitae al autorului, din care am aflat că numărul premiilor și al titlurilor de doctor honoris causa acumulate de d-l Andrei Pleșu e sensibil mai mare decât acela al cărților publicate. Am început prin a înmâna acest dosar directorilor a două mari edituri pariziene (Grasset și Fayard), care, după câteva săptămâni, și-au manifestat dezinteresul total".

În ce măsură a fost "solicitată" cartea lui Stelian Tănase, după afirmațiile lui Mircea Mihăieș, de către o editură americană? Editura "Spuyten Duyvil", din SUA, se află în Brooklyn, 42 St. John's Place (Grdn). Cum poate ajunge un autor la ea să-și publice manuscrisul? Să citim anunțul uitat pe site-ul editurii pe vremea când Mihăieș nu căuta amănuntele necesare despre clienții institutului ce-i dă salariu de vicepreședinte: "Wanted: Women writers using language, subject matter, and narrative form in new and exciting ways. Editors for an anthology featuring experimental women writers writing in the 21st century seek submissions of previously unpublished prose up to 15 pages. We are looking for serious work that attempts to reveal new truths and/or impressions about the world we live in. Submissions must be sent as WORD attachments to womenwriters at spuytenduyvil.net. Deadline: November 15". Exista chiar și o atenționare: "The community that supports these projects understands the need for providing a platform where emphasis will be exercised".

TIPĂRIȚI ÎN USA

Pe lista autorilor de la Editura "Spuyten Duyvil" apar și Carmen Firan, Ruxandra Cesereanu, D.R. Popa, Saviana Stănescu sau Adrian Sângeorzan. Mai apar și numele unor traducători care colaborează cu scriitorul român, fără ca ele să aibă puterea de penetrare în viața culturală newyorkeză necesară ambițiilor ICR. Nici urmă de competiție sau selecție literară, în sensul celor afișate de propaganda iceristă. Râvnita "solicitare" în stil Mihăieș e contracost. Dai banii, primești marfa. Who's next? Stelian Tănase a trecut prin exigențele unei comisii naționale ca să ajungă într-un pomelnic editorial alături de Adrian Sângeorzan. Ar fi fost mai cinstit să i se fi tipărit "Clientii lui Tanti Varvara", în engleză, la Editura ICR.

Încă un amănunt: Editura din Brooklyn își are distribuția prin recurs poștal - 1341 Seventh Street, Berkeley, California? Nu, asta era doar la vremea "solicitării" lui Mihăieș. Astăzi: "Spuyten Duyvil books are distributed to the trade by: Greenfield Distribution, c/o IDS, 400 Bedford St., Ste. 322, Manchester, NH 03101". I se pot comanda cărți și prin fax. Curiozitatea e mare: câți cititori au cumpărat de aici traducerile autorilor noștri? Nu interesează "achizițiile".

INFRACTORI POTENȚIALI

"Legea românească este absurdă, acuză Patapievic, pentru că are la bază suspiciunea că cel cu care închei contractul este un infractor potențial". O fi absurdă legea românească, dar nu și atunci când se teme de "infractorul potențial". Colaborăm în continuare cu parteneri improvizați. Noi le facem lor reclamă. ICR - aflat sub înaltul patronaj al Președintelui României - primește de la Parlament zeci de milioane de euro, adică banii cetățeanului tot mai aiurea gospodăriți. MAE plătește salariile și chiriile în străinătate ale iceriștilor, dar cât rulează cu adevărat ICR nu vom ști niciodată. Imaginea României rămâne pe mai departe bătută de soartă pe pământ american. Capii ICR preiau date înșiruite din dările de seamă și le transmit publicității ca mari realizări. Nimeni nu verifică nimic. Nimeni nu răspunde pentru nimic!

New York, 29 Martie 2008